A°. 1848. N°. 95.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag*, *Zaturdag* en *Zondag*, is ƒ 5 in de drie maanden.

ZATURDAG 6 MEI.

De prijs der Advertentiën is, van een tot *vijf* regels, ƒ 1.00, en voor iederen regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Het ontwerp van grondwet.

V.

REKENWET.

Sedert lang is door alle voorstanders van een ordelijk beheer op eene rekenwet aangedrongen. De ministers beweerden, dat de grondwet daaraan in den weg stond, hoewel niemand dit daarin kon lezen. De zoogenaamde vertegenwoordiging sprak als de minister, dewijl zij zelden in de grondwet iets anders las dan de ministers er in wenschten te vinden.

Het is eene tastbare ongerijmdheid, dat de raming der te doen zijnde uitgaven niet anders dan door de wetgevende magt zal mogen geschieden; maar dat diezelfde wetgevende magt niet tevens zal moeten onderzoeken, of die uitgaven naar waarheid en ten nutte des lands hebben plaats gehad. Men zou het eerder anders kunnen begrijpen, want de beoordeeling der gedane uitgaven is zekerlijk voor eene goede staatshuishouding van nog veel grooter belang dan de beoordeeling der geraamde uitgaven. Men raamt voor het geval, dat de uitgave *misschien* nuttig kon wezen; men beslist later, of zij werkelijk nuttig geweest is.

Men verliet zich bij ons alleen op de rekenkamer; maar het onderzoek van dit collegie kan enkel den vorm betreffen: het kan alleen waken, dat geene uitgaven gedaan worden in strijd met de begrooting: het »staaft al»leen," gelijk het ontwerp in art. 168 zoo juist zegt, »*de cijfers* der reke»ning aan de Staten-Generaal te doen;" maar dit is niet voldoende. Er wordt ook eene beslissing gevorderd, in hoe verre die uitgaaf goed en nuttig geweest is, daartoe kan de rekenkamer nimmer bevoegd wezen, maar alleen de wetgevende magt.

De heer THORBECKE drukt in zijne *Aanteekening* dit aldus uit: »De »Staten-Generaal kunnen nu eerst be»oordeelen, of ieder post eischte, wat »er voor besteed en wat met de uit»gave te weeg gebragt wierd; zij slaan »niet enkel hare hoegrootheid, zij »slaan haren aard en hare voorwer»pen gade; het onderzoek der be»scheiden, die in het ontwerp van »rekenwet zijn zaamgetrokken, is de »proef op de som, de toets of men »teregt inwilligde, en tevens rigtsnoer »voor het vervolg. — — Aldus kwij»ten de Staten-Generaal zich van hun »voornamen pligt ten aanzien van »'s lands middelen, die niet zoo zeer »in het schatten van toekomstige be»hoeften, als in de contrôle van de »noodzakelijkheid of het nut der *wer»kelijke* uitgaven bestaat. Zij hebben »het algemeene plan van huishouding »voor het aanstaande jaar mede ont»worpen; zij hebben vervolgens van »de afgeloopen huishouding kennis te »nemen. *Zij onderzoeken*, niet juist »om de Rekenkamer na te rekenen; »hoezeer hun toezigt op de ambtsver»vulling van dit collegie in geenen »deele overbodig kan worden geacht; »maar *om het ministeriëele bestuur »te oordeelen, het tot verantwoording »te roepen of er van te ontlasten.*"

In geen land was die contrôle der wetgevende magt met zoo groote zorg ingerigt als in Frankrijk: de rekenwet werd er met regt als eene der belangrijkste beschouwd.

In plaats van dit alles bepaalde men zich bij ons tot een verslag aan de Staten-Generaal; een verslag, hetwelk tot op de laatste verandering van het reglement van orde door de leden mede naar huis genomen werd om er verder niet naar om te zien. Thans wordt er ten minste een rapport over uitgebragt: doch dit is slechts eene geringe verbetering; er wordt meer gevorderd; goedkeuring van de rekening bij de wet is het, welke men regt heeft te eischen, in het belang van een goed finantiëel bestuur.

Het ontwerp zegt in artikel 116: »Aan de Staten-Generaal wordt, op de »wijze bij de wet te bepalen, rekening »en verantwoording van de staatsin»komsten en uitgaven gedaan." Is dit niet te weinig? Zal men dan die rekening niet bij de wet laten goedkeuren? Men zal misschien zeggen, dat het artikel zulk eene goedkeuring bij de wet niet uitsluit; maar is er niet alle grond om te duchten, dat een kleingeestig bestuur daaruit opmaken zal, dat de wet alleen de *wijze*, dat is den vorm zal moeten regelen, waarin die rekening zal moeten *opgemaakt* worden, maar daardoor de goedkeuring uitsluit? Wij vreezen, dat men bij den chicanegeest van ons volk die rekening weder in een enkel verslag, nu volgens wettelijke bepalingen opgemaakt, zal laten ontaarden. Dit zal slechts leiden om de verwarring van ons finantiëel beheer eindeloos te maken. Ook op dit punt zouden wij verreweg de voorkeur geven aan het voorstel van 1844. Klaar en bepaald leest men daar: »De Koning doet jaar»lijks aan de Staten-Generaal een uit»voerig verslag geven der uitgaven en »ontvangsten van het laatst gesloten »finantiëele jaar, en *stelt hun de goed»keuring bij wet voor.*" Wij hopen dat dit artikel in de plaats moge komen van het nu voorgestelde.

—

Buitenlandsche berigten.

POLEN.

Warschau, *20 april.* Eindelijk is dan toch eene deputatie van Poolsche inwoners naar Petersburg vertrokken, welke den Keizer op den weg naar Warschau getroffen heeft, en met hem hier heen teruggekeerd moet zijn.

ITALIE.

De berigten uit Italië luiden heden iets minder ongunstig voor de zaak der vrijheid dan gisteren. Die uit Venetië, welke trouwens niet verder dan tot 22 april loopen, maken geen gewag van het gerucht, als zou de republiek aan de Oostenrijksche autoriteiten eene kapitulatie voorgeslagen hebben. Integendeel schijnt het, alsof de verovering van Udine eene les voor Venetië en de Venetiaansche provinciën zal worden, welke niet de noodige energie hebben aan den dag gelegd, ten opzigte van de organisatie der troepen, daar zij zich bepaalden bij het vormen van eenige bataillons vrijwilligers, terwijl Lombardije eene algemeene conscriptie heeft uitgeschreven, tot vorming van eene armee van linie-troepen. Thans neemt men te Venetië meer krachtige maatregelen. De forten van Chioggia en Venetië zijn in staat van verdediging gesteld; de twee fregatten en de andere oorlogschepen hebben in de haven post gevat. Alle beschikbare troepen te Treviso, zijn den 22sten naar Conegliano vertrokken, onder bevel van een Piemonteesch officier, de generaal *Lamarmora*, welke de Koning van Sardinië ter beschikking van het Provisioneel Bestuur van Venetië gesteld had. De kolonel *Ferrari* zou met 4 bataillons goed georganiseerde vrijkorpsen dezelfde rigting inslaan.

Te gelijker tijd zijn twee bataillons pauselijke linietroepen, een battaillon Zwitsers en het Romeinsche korps van Zambeccari te Padua aangekomen. Generaal *Durando*, de opperbevelhebber der Romeinsche troepen, was de Po gepasseerd en zou nog twee andere bataillons met artillerie en kavallerie naar Padua zenden. Deze pauselijke troepen, die goed georganiseerd zijn, zullen de kern uitmaken van eene strijdmagt, tot welke de Venetiaansche vrijwilligers zullen behooren, die zullen gaan begrijpen, dat zonder gehoorzaamheid aan een gemeenschappelijk opperhoofd en zonder krijgstucht, niets anders te wachten zijn dan nederlagen. Generaal *Durando* handelt in volkomen overeenstemming met de Piemontesche armee, waarvan zijne troepen den regtervleugel uitmaken. De krijgsmagt onder zijn bevel, is 17,000 man sterk. Een korps, onder bevel van generaal *Ferrari*, zal binnen eenige dagen eene stelling nemen tusschen Padua en Vicenza.

— Op voorstel van den ministerraad heeft Koning *Karel Albert* eene volledige amnestie toegestaan aan allen, die gewikkeld zijn geweest in het proces, dat voor het hof van appel van Savoye, wegens den aanval op Chambéry gedurende de dagen van 3 en 4 april ll. gevoerd is. De vreemdelingen zijn onmiddellijk over de grenzen gebragt.

Rome, *28 april.* De kapitulatie der vesting Udine, die den 23sten door de Oostenrijksche troepen is bezet geworden, heeft de geheele onderwerping der provincie Friaul ten gevolge gehad. Ook Cividale heeft zonder weerstand voor de Oostenrijkers hare poorten geopend, en bij het afgaan der post liep in Triëst het gerucht, dat ten gevolge van aangeknoopte onderhandelingen met het Provisioneel Bestuur van Venetië, ook deze stad zich weldra weder aan het Oostenrijksche gezag zal onderwerpen. Te Pontatel hebben de insurgenten eene volkomene nederlaag geleden, ten gevolge waarvan zij zich op alle punten terug trekken. De Engelsche oorlogsbrik, *Harlequin*, van twaalf vuurmonden, van Korfu, alsmede de Engelsche oorlogsstoomboot *Spitfire*, zijn op de reede van Triëst aangekomen. Deze laatste had aan boord den Engelschen consul-generaal van Venetië.

In Boheme heerscht groote verdeeldheid onder de Boheemsche en Duitsche bevolking. De eerstgenoemde is willens een groot Slavonisch rijk, uit Boheme, Moravië en Hongarije bestaande, te stichten, en zich van Duitschland los te maken. Daarentegen wil het Duitsche gedeelte der bevolking zich aan

Duitschland aansluiten, en afgevaardigden naar het Duitsche Parlement zenden. Ook Moravië en Silezië zijn Duitschgezind en hebben eene aansluiting aan Boheme van de hand gewezen. Deze partij zal derhalve bezwaarlijk haar plan kunnen ten uitvoer brengen.

— Er zijn tijdingen uit Alexandrië in Egijpte tot 20 april: *Mehemed-Ali* bleef in zeer zwakken gezondheidstoestand verkeeren, en zijn zoon *Ibrahim-pacha* voerde, als president van een' ingestelden regeringsraad, sedert den 8sten dier maand geheel het bestuur van zaken. Hij had onlangs de werken tot afdamming van den Nijl, waaraan reeds 12 millioen guldens te koste gelegd zijn, bezigtigd en deed de versterking van Alexandrië met alle vlijt bespoedigen.

DUITSCHLAND.

Frankfort, *30 april.* Het ontwerp der grondwet voor het Duitsche rijk is bekend geworden. Het bestaat uit 5 artikelen, verdeeld in 30 paragrafen. Het grondbeginsel, hetwelk daarin op den voorgrond staat is de Duitsche nationale eenheid. Alle tot dusverre tot den Duitschen Bond behoorende landen, de laatst daarin opgenomene Pruisische provinciën en het Hertogdom Sleeswijk daaronder begrepen; maken één rijk uit; over het Groothertogdom Posen en Istria zal later worden beslist. De zelfstandigheid van de afzonderlijke staten wordt niet opgeheven maar beperkt, voor zoo ver zulks de eenheid van Duitschland vereischt. Onder het gebied der krijgsmagt zullen voortaan uitsluitend behooren: de vertegenwoordiging van het Duitsche volk en van de afzonderlijk Duitsche staten in het buitenland; het regt van oorlog en vrede; het leger; de beveiliging van Duitschland ter zee; het tolwezen, zoodat het geheele rijk één tolgebied uitmaakt; het postwezen; de wetgeving en het oppertoezigt over wegen, wateren en telegrafen; de wetgeving in het gebied van het openbaar en bijzonder regt, alsmede over een voor geheel Duitschland gelijkvorming stelsel van munten, maten en gewigten; het bestuur over de inkomsten der in- en uitgaande regten en posterijen. De rijksmagt is in handen van het opperhoofd des rijks en van den rijksdag; het bestuur wordt toevertrouwd aan verantwoordelijke ministers: het rijksregt wordt uitgeoefend door een rijksgerigt. De waardigheid van rijksopperhoofd (Duitsch Keizer) is erfelijk; hij heeft zijn zetel te Frankfort en geniet inkomsten door den rijksdag bepaald. De Keizer heeft de uitvoerende magt in alle aangelegenheden des rijks; hij benoemt de ambtenaren en officieren bij het staande leger en de marine, alsmede de staf-officieren der landweer; hij roept den rijksdag bijeen, schorst zijne zittingen of ontbindt die vergadering; hij heeft de benoeming van gezanten en consuls, sluit verdragen met vreemde staten en heeft het toezigt over de verdragen, door de afzonderlijke staten gesloten; hij beslist over oorlog en vrede, is onschendbaar en onverantwoordelijk; zijne besluiten worden door een der rijks-ministers gecontrasigneerd. De rijksdag bestaat uit een Hooger- en Lagerhuis; het eerste bestaat uit hoogtens 200 leden, zaamgesteld uit de regerende vorsten, uit een afgevaardigde van iedere der vier vrije steden; uit de rijksraden, door de afzonderlijke staten voor 12 jaren gekozen, zoodat alle vier jaren een derde uitvalt. Het Lagerhuis bestaat uit afgevaardigden des volks, voor 6 jaren gekozen, zoodat alle twee jaren een derde uitvalt. Op iedere 100,000 zielen der bevolking komt 1 afgevaardigde. De verkiezingen geschieden door het volk, regtstreeks of indirect, naar de wetgeving van den staat. Ieder meerderjarige is kiezer; verkiesbaar zijn alle kiezers, die hun 30ste jaar hebben bereikt. De rijksraden en leden van het Lagerhuis genieten reis- en verblijfkosten uit de rijkskas. Een besluit van den rijksdag moet, om geldig te zijn, door beide Huizen zijn aangenomen. Ieder Huis heeft het regt van wetsvoordragt en van aanklagt der ministers. Het budget des rijks wordt eerst door het Lagerhuis onderzocht en kan door het Hoogerhuis alleen in zijn geheel worden verworpen; tot het nemen van een besluit van ieder der beide Huizen moet minstens $\frac{1}{3}$ van de leden tegenwoordig zijn en wordt de volstrekte meerderheid van stemmen gevorderd. De rijksraad vergadert jaarlijks te Frankfort. De Keizer heeft echter het regt deze vergadering tot buitengewone zittingen bijeen te roepen; de zittingen zijn openbaar.

Het rijksgerigt bestaat uit 21 leden; $\frac{1}{3}$ derzelve wordt door den Keizer, $\frac{1}{3}$ door het Hooger en $\frac{1}{3}$ door het Lagerhuis gekozen. Zij worden voor hun leven benoemd. De zetel van deze vergadering is te Neurenberg; hare zittingen zijn openbaar; het vonnist in het hoogste ressort over staatkundige en andere geschillen tusschen staten of regerende vorsten, geschillen over de troonsopvolging, regentschap enz., in de afzonderlijke staten, in zake van particulieren tegen regerende vorsten of staten. De crimineele vonnissen geschieden door uitspraak van gezworenen. Het vonnist ook in gevallen van hoog- en landsverraad tegen het rijk, in gevallen van gekwetste Majesteit tegen den persoon des Keizers, aan wien in zoodanig geval het regt van gratie toekomt.

De regten des Duitschen volks, zijn o. a.: volksvertegenwoordiging met beslissende stem in zaken van wetgeving en belasting en verantwoordelijkheid van ministers; openbaarheid der Standen-vergaderingen; onafhankelijkheid der regtbanken, onafzetbaarheid der regters; openbare en mondelinge wijze van procederen met eene jury. Het regt van bijeenkomst (met wettelijke bepalingen tegen het misbruik); onbeperkt regt van petitionement; vrijheid van drukpers, zonder eenige beperking; waarborg tegen willekeurige inhechtenisneming door eene habeas-corpus-acte; regt tot landverhuizing; vrijheid der wetenschap; vrijheid van godsdienst en gelijkheid van alle gezindheden in burgerlijke en politieke regten. Eindelijk behelst het ontwerp eenige bepalingen voor den waarborg van de grondwet.

Frankfort, *3 mei.* De Bondsvergadering heeft besloten een leger van 50,000 man tusschen Neurenberg en Bamberg bijeen te trekken, ten einde het, bij alle mogelijke eventualiteiten, bij de hand kunne zijn. Het Koninklijk-Saksisch Bonds-contingent zal nog in den loop dezer week naar Neurenberg oprukken, in welks nabijheid het post zal vatten. De Duitsche Bond zal van geene zijde aanvallend handelen, maar elken aanval met alle kracht afslaan, en daartoe ontbreekt het hem noch aan vermogen, noch aan middelen.

Frankfort, *2 mei.* Gisteren voormiddag is de stad Mannheim in staat van beleg verklaard; te gelijker tijd rukten 3000 man Beijersche troepen van Ludwigshafen over den Rijn en bezetteden, benevens de Keurhessische en Nassausche, die zich reeds daar bevonden, de openbare pleinen en hoofdstraten, terwijl eene groothertogtlijke verordening werd afgekondigd, dat al de burgers binnen 3 uren hunne wapenen moesten afleveren, die tot dat de rust hersteld en verzekerd zal zijn, door den militairen kommandant in bewaring zullen genomen worden. De burgers leverden zonder tegenstand de wapenen af. In Mannheim zelf werden vele arrestatiën bewerkstelligd, onder anderen werden alle *Sensenmänner* in hechtenis genomen, die op den 26sten april eenen aanslag op de Nassausche troepen hadden gemaakt. Ten gevolge van een ingesteld onderzoek is bewezen, dat men op dien dag eene republiekeinsche omwenteling op het oog had, welk ontwerp echter mislukte, ten gevolge van het uitblijven der verwachte hulp van boeren.

Weenen, *30 april.* De berigten uit Hongarije zijn zeer treurig; de regeringloosheid heerscht overal; de gebeurtenissen te Freiburg schijnen het voorspel van nog bloediger tooneelen te zijn, en ieder dag ontvangen wij op nieuw tijdingen van het verwoesten van kasteelen, van roof en moord.

Berlijn, *3 mei.* De regering schijnt zich niet met het plan te vereenigen, met gewapende handelsschepen de Deensche kruisers te bestrijden en daarom ook het aanbod van Engelsche particulieren afgewezen te hebben, die eenige groote stoombooten ten verkoop hadden aangeboden, welke alsdan gewapend zouden worden. Men wil nu de voornaamste punten van het kustland versterken en langs hetzelve gewapende vliegende korpsen posteren.

— De *National Zeitg.* van gisteren zegt: Wij vernemen uit eene geloofwaardige bron, dat de Russische garde den 27sten april van Petersburg naar de grenzen zou marcheren, waar, tegen het einde van mei, eene strijdmagt van 300,000 man zou worden bijeengebragt.

— Er heerscht alhier eene doodsche stilte; iedereen, die de noodige bevoegdheid als kiezer bezit, heeft zijne werkzaamheden verlaten om zich alleen met de verkiezingen bezig te houden.

De boekdrukkersgezellen, die gisteren verklaard hadden hunnen arbeid wederom te zullen beginnen, hebben heden hun woord teruggenomen, dewijl men eenigen hunner een geschrift had laten teekenen, waarin zij verklaarden berouw te gevoelen over den gedanen stap en tevens dat zij misleid waren.

Berlijn, *2 mei.* De stilte van gisteren heeft weder voor het gewone gedruisch plaats gemaakt. Het schijnt dat de gematigde en constitutioneele partij in bijna alle kiesdistricten de zege heeft behaald over de wel kleine doch zeer werkzame radicale en republikeinsche partij.

— De zaken in Posen, die nog zoo verre van geëindigd zijn dat er weder een gevecht bij Xions heeft plaats gehad, hebben aanleiding gegeven tot de benoeming van den generaal *von Pfuel* ter vervanging van den generaal *Willisen*.

Posen, *28 april.* De reeds eergisteren hier bekend gewordene, maar door de aankomst van het des betreffende koninklijke besluit thans bevestigde, tijding van de vaststelling der demarcatie-lijn, welke ons Groot-Hertogdom scheidt in een Poolsch en in een Duitsch gedeelte, heeft hier bij alle Duitschers groote vreugde veroorzaakt, daar het nu ook bepaald is, dat stad en vesting Posen, voortaan tot den Duitschen Bond zullen behooren. De Polen daarentegen zijn alles behalve te vreden met deze indeeling, en zoo als de lijn thans getrokken is, zal het grootste deel der provincie Poolsch worden, en de stad Gnesen de hoofdplaats van het Poolsche gedeelte.

Keulen, *4 mei*, *des middags.* De post, die heden morgen uit Trier moest aankomen, is uitgebleven. Volgens de berigten, welke zoo even door eene estafette zijn overgebragt, was de stad sedert gisteren gebarricadeerd en alles in de grootste beweging. Volgens eenige reizigers ontstond er, wegens de verkiezingen, in den laten avond van dingsdag eene botsing tusschen de burgers en de militairen; de laatsten gaven vuur en doodden verscheidene burgers.

ENGELAND.

Londen, *3 mei.* De vereeniging van Britsche dames, ten doel hebbende geene andere kleedingstukken of versierselen te gebruiken, dan die in Engeland vervaardigd zijn, breidt zich steeds uit onder bescherming van H. M.

Londen, *2 mei.* De Hertog van *Wellington* is den 1sten mei zijn 80ste levensjaar ingetreden.

— De berigten uit Ierland worden al meer en meer beslissend. Bij eene, gisteren te Dublin uitgevaardigde proclamatie van den Onderkoning wordt de voorgenomen vergadering van den raad van 300 en het oprigten eener nationale garde verboden. Dit verbod heeft eene onbeschrijfelijke sensatie verwekt. Ook is er sprake, om het gansche graafschap Limerick in staat van beleg te stellen. Zaturdag avond zijn te Limerick ernstige ongeregeldheden uitgebarsten, door het noodigen van den heer *Mitchell* in eene vergadering van het Jonge Ierland; want ten gevolge van de scheuring, welke onder de repealers begint veld te winnen, werd het gebouw der vergadering met eene hagelbui van steenen aangevallen, waarop de leden der klub met geweerschoten uit de vensters antwoordden, waardoor een man werd gedood; ook de heer *S. O'Brien* ontving eene ernstige kwetsuur en hij heeft zijne plaats in het parlement opgegeven. Politie en troepen doorkruisen de stad.

Londen, *3 mei.* In de zitting van het Lagerhuis van eergisteren werd door sir *G. Grey* de tweede lezing van de bill, welke de regering magtigt, vreemdelingen uit Groot-Brittanje te verwijderen, voorgesteld. Na langdurige discussiën hierover werd de tweede lezing met 141 tegen 22 stemmen aangenomen. Vervolgens verzocht sir *W. Somerville* verlof, een wets-ontwerp voor te stellen, waarbij het kiesregt in Ierland werd uitgebreid. Dit toegestaan zijnde, scheidde de vergadering.

FRANKRIJK.

Parijs, *2 mei.* Het Provisioneel Bestuur heeft een besluit genomen, waarbij de slavernij wordt afgeschaft in alle koloniën en bezittingen van Frankrijk, twee maanden na de bekendmaking van het besluit in de koloniën. Van den dag der afkondiging af zal alle ligchamelijke straf, alle verkoop van niet vrije lieden, in dezelve verboden zijn. Het stelsel van verbindtenis op tijd, in Senegal aangenomen, is afgeschaft. De gouverneurs en commissarissen-generaal der republiek zijn belast, maatregelen te nemen ter geregelde uitvoering van het besluit. Aan de gewezen slaven, die tot correctionneele straffen zijn veroordeeld wegens daden, die voor vrije mannen geene straf zouden hebben na zich gesleept, wordt van de opgelegde straf kwijtschelding geschonken. De schadevergoeding aan de planters te verleenen, zal door de Nationale Vergadering worden bepaald. De koloniën van slavernij bevrijd en de Indische bezittingen, zullen bij die Vergadering worden vertegenwoordigd. Het beginsel, dat Frankrijk's grond den slaaf vrij maakt, is ook op de koloniën van toepassing. De Franschen, die zich buitenslands bevinden, mogen geene slaven houden, koopen noch verkoopen, op verbeurte van de hoedanigheid van Fransche burgers. Aan hen, die deze verbods-bepaling treft, wordt een uitstel van drie jaren verleend, om zich naar hetzelve te regelen; zij, die buitenslands eigenaar van slaven mogten worden door erfenis, geschenk of huwelijk moeten hen van den dag der bezitting in vrijheid stellen.

— Uit Algerië zijn zeer verontrustende tijdingen ontvangen, en de ongelukkige keuze, een buitengewoon commissaris daarheen te zenden, heeft er niet weinig toe bijgedragen, de rust en orde nog meer op hare grondslagen aan het wankelen te brengen. Van den anderen kant beginnen de Arabieren zich onrustig te gedragen, en zij, die hunne gewoonten kennen, raden aan, op onze hoede te zijn. In de provincie Oran vooral maken zich de voorteekenen van den storm kenbaar. Het algemeen gevoelen is dan ook, dat het Provisioneel Bestuur aan Algerië die zorg niet wijdt, welke die kolonie behoeft; want meer dan ooit heeft zij een actief, bekwaam leger-aanvoerder noodig, wiens ervaring en antecedenten vertrouwen aan het leger en ontzag aan de Arabieren inboezemen.

— Het decreet van gisteren, waarbij de eerste verrigtingen der Nationale Regering geregeld worden, heeft in den boezem van het Provisioneel Bestuur veel tegenstand ondervonden. De heer *Ledru-Rollin* en zijne vrienden wilden niet toestemmen in de bepaling, volgens welke ieder minister afzonderlijk rekenschap van zijne handelingen afleggen moet; zij verlangden, dat dit verslag gezamentlijk gedaan zou worden. Hij had met dit oogmerk drie dagen geleden aangeboden zijne portefeuille neder te leggen, zonder daarom op te houden lid van het Provisioneel Bestuur te zijn. De oude heer *Dupont* (*de l'Eure*) moet hem hierop geantwoord hebben, dat zijn berouw vier weken te laat of vier dagen te vroeg kwam. »Elk onzer," vervolgde hij, »moet nu naar zijne werken geoordeeld worden; zoo gij aftradt, wie zou dan voor u rekenschap afleggen; en alles wel ingezien, is het toch nog beter dat het rapport over de verrigtingen van het ministerie der Binnenlandsche Zaken eene schuldbekentenis dan eene beschuldiging zij."

Parijs, *4 mei.* De verkiezingen in Frankrijk beantwoorden niet aan de verwachtingen der heethoofden en der communisten. Zij, die zich beriepen op het algemeene stemregt, nemen, nu dat stemregt tegen hen beslist, de toevlugt tot het geweld.

In Parijs openbaart de partij hare plannen, door een plakkaat bij duizendtallen in de stad verspreid, en onder anderen onderteekend door *Barbes*, een der kommandanten van de legioenen der nationale garde. Dat plakkaat behelst eene openbare bedreiging tegen de burgerklasse, welke door de volksklasse zal worden gestraft, indien zij de grondslagen der maatschappij niet omverwerpt, om op hare puinhoopen eene nieuwe maatschappij te bouwen. Zoo luidt het. Men kan daaruit opmaken, welke zin er te geven is aan den hevigen toon, die al de bladen der ultra's aanslaan. En in de departementen vindt men de feitelijke verklaring van den geest, die hen bezielt. Bijna in al de voornaamste steden van Frankrijks departementen is de goede uitslag der verkiezingen onmiddellijk opgevolgd door beroering van de volksklasse, opgezet tegen de burgerij. En ofschoon de orde bijna overal is gehandhaafd door de vereenigde krachten van het leger en de nationale garde, zoo is het op vele plaatsen niet kunnen geschieden zonder de bloedigste tooneelen door kanon- en geweervuur te veroorzaken.

SPANJE.

Madrid, 27 *april*. De Koningin heeft, uit aanmerking der dringende behoeften van den staat en van de onafgebroken reeks van rampen, die den gang des bestuurs stremmen, aan den staat afgestaan het achterstallige, dat aan haar huis is verschuldigd. Dit achterstallige beloopt de hoogst aanzienlijke som van 90 millioen realen.

— Te Valencia zijn den 25sten eenige pogingen tot woeling aangewend, zij werden echter onderdrukt. De overheid had buitengewone maatregelen van voorzorg genomen. Er hebben arrestatiën plaats gehad; eenige zamenzweerders zijn in den vroegen morgen (de opstand moest ten 4 ure 's ochtends uitbarsten) in hechtenis genomen. Ook zijn wapenen ontdekt en in beslag genomen. Bij het vertrek van den post uit Valencia was daar alles rustig.

BELGIE.

Brussel, 3 *mei*. Naar men zegt zou het mislukken der onderhandelingen van den heer *de Jaegher* te 's Hage, het gevolg zijn van de daar plaats gehad hebbende kabinets-verandering, op het oogenblik, dat de voorloopige onderhandelingen de meest gegronde hoop gaven.

— Onder dagteekening van 1 mei schrijft men uit het noorder-departement, het volgende aan den *Organe des Flandres*:

De woeste baldadigheden ten aanzien der Belgische werklieden zijn in het noorder-departement wederom begonnen.

Heden morgen ten 9 ure kwam eene bende van ongeveer 600 deugnieten op de grenzen bijeen, met de trommel aan het hoofd; zij verspreidde zich in de omstreken en trok naar Neuville, Roncq en Tourcoing, waar zij 24 Belgische arbeiders van hun werk wegsleurde en knevelde. Deze ongelukkigen werden gehoond en mishandeld en door de bende naar Tourcoing gevoerd, waar men hen dwong tweemaal voor den vrijheidsboom te defiteren. Na vele kwade bejegeningen heeft men hen losgelaten en om verdere ongeregeldheden te voorkomen, zond de politie van Tourcoing hen met een bijzonderen trein naar Mouscron, waar zij in een beklagenswaardigen staat zijn aangekomen.

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, 4 *mei*. Er zijn te 's Hertogenbosch in omloop valsche guldens met het jaartal 1844; zij zijn blaauwachtig van kleur, de randen zijn meer rond dan plat en de letters op dezelve slecht; het laat zich aanzien, dat zij zijn gegoten, daar zij over het algemeen die kracht missen, welke in 's Konings buste, het wapen en de letters der echte guldens wordt gevonden, terwijl het metaal ook veel ligter is.

's Gravenhage, 2 *mei*. Men verneemt, dat eene belangrijke organisatie en promotie bij het leger op handen is; onder anderen, zegt men, zou Z. M. den kolonel jhr. *J. T. van Spengler*, kommandant van het regiment grenadiers en jagers, hoogstdeszelfs buitengewone adjudant, benoemd hebben tot generaal-majoor, waarnemend provincialen kommandant en gouverneur der residentie. (*Hand.*)

's Gravenhage, 4 *mei*. Gisteren avond is per vaartuig van Amsterdam alhier aangebragt het standbeeld van Prins *Willem den Eersten*, dat bestemd is, op het reeds opgerigte voetstuk, op het Plein alhier, te worden geplaatst. Tot op dit oogenblik is het nog niet ontladen.

Rotterdam, 4 *mei*. De vorst heeft gedurende de laatst verloopen nachten in de omstreken van Leeuwarden zoodanigen invloed gehad op de zoo gunstig staande aardappel-planten, dat het loof grootendeels zwart is geworden, en oorzaak is, dat de groei ettelijke dagen wordt teruggehouden.

— Den 1sten dezer had te Leeuwarden eene buigewone vergadering der Provinciale Staten van dit gewest plaats om maatregelen te beramen tegen de longziekte. Een hoogst belangrijk rapport van Gedeputeerde Staten, handelde over de middelen, tot verdere voorkoming en wering dezer zoo zeer gevreesde ziekte en bevatte: 1 policie-maatregelen tegen den invoer; 2. over de afmaking van het vee, ook schijnbaar gezond; vernietiging van hooi, stroo, mest enz. De som hiervoor op de begrooting in 1848 gebragt is onvoldoende; van de zes stallen die in dit jaar reeds zijn afgemaakt heeft het rijk slechts de eerste betaald. Men meent p. m. *f* 50 à 60,000 benoodigd te hebben, behalve de *f* 14,000 reeds nu toegestaan, maar aan de vijf stallen reeds grootelijks verbruikt. Alzoo is er voorgesteld geworden eene belasting: 1o. van 5 centen voor een rund, oud 1 jaar; 2o. van 10 c. voor een rund, oud 2 jaar; 3o. van 20 c. voor een rund, oud 3 jaar; 4o. van 55 c. voor een rund, ouder dan 3 jaar; 5o. van 1 pCt. op de gebouwde eigendommen; 6o. van 2½ pCt. op de ongebouwde eigendommen; en wanneer deze belasting mogt worden goedgekeurd, rekende men dat no. 1 zoude opleveren *f* 1500; no. 2 *f* 3000; no. 3 *f* 6000; no. 4 *f* 28,000; no. 5 *f* 1950,92½, en no. 6 *f* 17,721.12½; totaal *f* 58,172.07.

De onkosten van inning zullen uit het fonds betaald worden. Er is aldus voorgesteld op de begrooting in 1848 disponibel te stellen boven de reeds toegestane *f* 14,000, nog *f* 55,860.07; een reglement te ontwerpen, waarnaar Gedeputeerde Staten de schadeloosstelling zullen regelen, en eindelijk bij Z. M. den Koning met de meeste kracht aan te dringen, het in 1848 *reeds in gereedheid gebragte politie-reglement* te approberen. Ten slotte is nog bepaald het rapport te doen drukken en aan de leden der Provinciale Staten ter hand te stellen, en is de vergadering verdaagd tot dingsdag 9 mei eerstkomende.

— Naar men ons uit Leeuwarden schrijft hebben drie grietmannen, en wel van de grietenijen Oost-Dongeradeel, Kollumerland en Schoterland het voornemen opgevat, hun eervol ontslag als zoodanig te vragen.

Zonder voor als nog de geruchten mede te deelen, die aanleiding zouden hebben gegeven tot dit plan; gelooft men echter te mogen verzekeren, dat de grietman van eerstgenoemde grietenij, de zoo gunstig als volks-vertegenwoordiger bekende heer *S.* baron *van Heemstra*, dit meent te moeten doen, dewijl Z. Ed. als lid der Tweede Kamer, te veel afwezig moet zijn om naar eisch deze dubbele betrekking waar te nemen, te meer daar het vrij zeker is, dat de belangrijke werkzaamheden, zijne tegenwoordigheid te 's Gravenhage voor langdurigen tijd zullen eischen.

Met genoegen heeft men dit vernomen, dewijl het zeker is dat het bestuur over eene gansche grietenij te belangrijk is, dan dat men zulks dikwijls en vaak voor geruimen tijd kan overlaten aan anderen, terwijl de heer *van Heemstra* hierdoor in de gelegenheid zal zijn, zich des te ongestoorder aan zijne werkzaamheden als volksvertegenwoordiger te kunnen overgeven. (*N. R. C.*)

Groningen, 3 *mei*. De stand der wintergewassen, hoezeer op de kleigronden nog niet veel klagten opleverende, is dooreen genomen niet meer zoo gunstig als het zich vroeger wel liet aanzien, daar er van koolzaad en garst, vooral op gemengde gronden reeds vrij wat is omgeploegd, het tarwegewas veelal een schraal aanzien heeft, en de rogge hier en daar op de zandgronden iets schijnt geleden te hebben.

— Heden morgen is in de nabijheid van deze stad gearriveerd, om morgen ten 7 ure binnen te varen en gelost te worden, een schip met 432 tonnen buskruid, komende van Nijmegen, en dat door een tweede gevolgd wordt, inhoudende 298 tonnen, te zamen eene hoeveelheid van 32,000 Ned. ponden. — De heer kolonel *Witsenborgh*, directeur der tweede fortificatie-directie, is uit Nijmegen alhier aangekomen tot het opnemen der te doene herstellingen aan de fortificatie-werken van Groningen en de linien van Helpman, ten einde die in behoorlijken staat van tegenweer te brengen. Er wordt mede eerstdaags alhier artillerie in garnizoen verwacht.

(*P. G. C.*)

Groningen, 2 *mei*. Eergisteren is te Pekel-A overleden, in den ouderdom van meer dan 104 jaren, *Aron Cosses*, wiens meeste naaste verwanten mede een zeer hoogen ouderdom hebben bereikt. De overledene had 80 jaren oud zijnde, nog schaatsen gereden en toen een been gebroken. (*Hand.*)

Loosdrecht, 2 *mei*. Gisteren en heden hebben alhier eenige demonstratiën plaats gehad, ten gevolge der invoering van het reglement op de veenderijen, door de Provinciale Staten in februari jl. gearresteerd, doch nu eerst in werking gebragt. Een aanzienlijk getal veenlieden hebben hunne afkeuring deswege luide te kennen gegeven en de intrekking, minstens voorloopige buiten werking stelling gevorderd; het reglement, op de gebruikelijke wijze aangeplakt, werd afgescheurd. De burgemeester en kantonregter hebben door toespraak of andere gepaste middelen van overreding, alle ongeregeldheden, welke dreigden te ontstaan, voorgekomen. (*Hand.*)

Arnhem, 4 *mei*. Men leest in de *Staats-Courant* dat de *Leeghwater* thans zoo is ingerigt als vereischte is, om na de sluiting van het meer, de uitmaling werkelijk te beginnen. De ijzeren gewigten waarmede de stoomzuiger en de bak boven den zuigerstang waren bezwaard, zijn weggenomen en voor een gedeelte boven de pompen, aan de buitenzijden der balansen, aangebragt in de ronde ijzeren bakken, welke men thans aldaar ziet bevestigd.

De kleppen in den stortvloer zijn gesloten. De dam rondom den put, waarin het werktuig staat, is doorgestoken, waardoor het water van het meer in gemeenschap is gebrag met dat in den put, en het opgepompte water zal door de twee sluizen van den stortvloer gestadig naar buiten worden gedreven.

Op deze wijze zal een ieder op den eersten donderdag dezer maand den *Leeghwater* kunnen zien werken, en insgelijks op den eersten donderdag in juni, zoo dan niet reeds de uitmaling zal begonnen, en het stoomgemaal dagelijks in werking zal zijn; want de sluiting der drie nog open zijnde gaten in den ringdijk, welke reeds den 15den mei de scheepvaart zal beletten, kan reeds kort daarna zoo verre gevorderd zijn, dat de uitmaling mogelijk wordt. Zoo de waterstand in het meer dan hooger zal zijn dan in den verkleinden boezem, wordt de einddigting zoo lang uitgesteld als het meerwater door de laatste open te houden sleuven van zelve afloopen kan, waarvan het dus zal afhangen, of de *Leeghwater* eenigzins vroeger of later voortdurend zal beginnen te werken.

Jongste nieuwstijdingen.

ARNHEM, 5 *mei*.

Volgens de tijdingen uit Parijs van den 4den zou de generaal *Oudinot*, bevelhebber van het leger der Alpen, bevel ontvangen hebben onmiddelijk in Italië binnen te trekken. Dit berigt vereischt echter nadere bevestiging.

De graaf *von Appony*, ambassadeur van Oostenrijk in Frankrijk, heeft Parijs verlaten; misschien heeft dit aanleiding gegeven tot het bovenstaande gerucht.

Op de muren van Parijs was eene proclamatie te lezen, geteekend *Blanqui*, nog dreigender dan die van Barbès. Zij schijnt eene soort van oorlogsverklaring te zijn aan de nationale garde en het leger.

De onlusten te Limoges zijn nog niet bedwongen.

Over het algemeen zijn de berigten uit de departementen zeer treurig; deze scheiden zich van de hoofdstad af.

De berigten, gisteren regtstreeks uit Krakau ontvangen, bevestigen de treurige tijding van eene botsing tusschen de uitgewekene Polen en de Oostenrijksche magt. Er zijn 40 Polen door het vuur der Oostenrijkers omgekomen, waarna de anderen de stad hebben verlaten.

Ingezonden Stukken.

Opmerkingen omtrent het ontwerp van grondwet.

Wat naar onze meening ons land vooral behoeft, is: 1o. eene staatshuishouding op den minst kostbaren voet ingerigt; 2o. gewetensvrijheid, of vrijheid voor de burgers om hunne meeningen op alle wijzen te verkondigen en te verspreiden; 3o. geheele afscheiding van kerk en staat, of volkomene toepassing van het beginsel, dat de staat geen godsdienst heeft. *Eene staatshuishouding op den minst kostbaren voet ingerigt* is eene volstrekte behoefte, omdat de lasten van het volk verligt en de banden, waaraan de fiscus de nijverheid heeft gelegd, verbroken moeten worden. *Vrijheid om alle meeningen te verkondigen en te verspreiden* is niet minder noodig, omdat men alleen van eene vrije en openbare discussie het verdwijnen van de bestaande verdeeldheid der meeningen over zedelijke en staatkundige quaestien kan verwachten, omdat alleen eene vrije en openbare discussie aan het licht kan brengen, wat waarheid is. *Geheele afscheiding van kerk en staat*, eindelijk, wordt vereischt, omdat in een land, waar alle godsdiensten en zelfs personen zonder bepaalde godsdienst geduld worden, de staat geen godsdienst kan hebben, maar vreemd moet blijven aan de twisten, welke de vóór- en tegenstanders van deze of gene godsdienst onderling en met elkander voeren.

Deze zijn de behoeften, die naar ons inzien bevredigd moeten worden, wil men de rust in de maatschappij verzekeren, en eenmaal de beginselen vinden, waarnaar die maatschappij georganiseerd zal kunnen worden. De grondwet van 1840 staat de bevrediging dier behoeften in den weg. Laten wij zien of het door de commissie aangeboden ontwerp van grondwet daartoe zal kunnen leiden. Onderzoeken wij derhalve of de aanneming er van: 1o. eene vermindering van uitgaven zou ten gevolge hebben; 2o. ons gewetensvrijheid zou schenken en 3o. den staat onafhankelijk van de kerk, — en het ontstaan van botsingen tusschen beide onmogelijk, — zou maken.

Eene aanzienlijke vermindering van uitgaven belooft het ontwerp niet. Geene verdeeling van het rijk in vier of vijf gewesten wordt bevolen; het inkomen van de kroon wordt geenszins verminderd, misschien wel vergroot, daar, zoo men beweert, de domeinen, bij de wet van den 26sten augustus 1822 afgestaan, meer dan vijf ton opbrengen. Het inkomen van de kroon zal negentien ton kunnen bedragen, op zijn minst vijftien ton zijn. Het constitutioneel koningschap is voorzeker eene schoone instelling, maar vijftien ton is ook eene groote som en het is de vraag, of een met schulden en belastingen overladen land, als Nederland, jaarlijks zulk eene uitgave mag doen. Zou zij welligt volstrekt noodig zijn? ? Het loon moet geëvenredigd zijn aan het werk, zeggen de staathuishoudkundigen; en waarin bestaat het werk van een constitutioneel vorst? immers in niets anders dan in het benoemen van mi-

nisters; die hem door de Kamers en de publieke opinie worden aangeduid. Niets anders wordt van hem gevergd; wat meer is, hij mag volgens de strenge constitutioneele begrippen niets anders doen. *Le Roi règne, et ne gouverne pas.* — Volgens ons is vijftien ton voor zulk een werk te veel, veel te veel. Wij zouden eenen burgelijken Koning met een inkomen van vier of vijf ton voor ons land voldoende achten. Wij zouden het ons getroosten, hem zonder schitterenden hofstoet te zien, van geene hofpartijen meer te hooren gewagen. En de liefde, die een koning gezegd wordt voor zijn volk te hebben, zou met wederliefde in plaats van met geld beloond kunnen worden.

Wanneer wij op eene vermindering van het aantal der provinciale besturen en op eene aanzienlijke vermindering van het inkomen der kroon aandringen, wij doen het, omdat wij van de noodzakelijkheid om groote bezuinigingen te maken innig overtuigd zijn. En hoe zal dit kunnen geschieden, als men niet van boven af begint? Met de gelden, die door het volk opgebragt worden, kan men niet te spaarzaam zijn. Had men dit altijd in het oog gehouden, onze financiëele toestand zou niet zoo ongunstig zijn als nu het geval is. Die toestand moet verbeterd worden. Ook het lot van de mindere klassen eischt verbetering; en geene belastingen op de levensmiddelen zullen in stand kunnen blijven. Vermindering van uitgaven, verligting van de lasten des volks, — ziedaar het doel, waarnaar men moet streven; geene grondwet mag aan de bereiking van dat doel — hinderlijk zijn.

Is ons oordeel over het ontwerp van grondwet uit het oogpunt van bezuiniging niet gunstig uitgevallen, eene geheel tegenovergestelde uitkomst zullen wij verkrijgen, — indien wij het toetsen aan het tweede vereischte, waaraan naar onze meening eene grondwet in onze dagen moet voldoen. — In dat opzigt laat het niets te wenschen over: vrijheid van drukpers, regt van petitie, regt van vereeniging, vrijheid van godsdienst, dit alles wordt ons gewaarborgd; met de daartoe betrekkelijke bepalingen stemmen wij ten volle in.

En als derde vereischte van eene grondwet hebben wij de onderlinge onafhankelijkheid van staat en kerk en het onmogelijk worden van botsingen tusschen beide genoemd. Alleen volkomene toepassing van het beginsel, dat de staat geen godsdienst heeft, kan daartoe leiden. Dit beginsel, door de ontwerpers aangenomen en toegepast, is echter door hen uit het oog verloren, toen zij het formulier van den eed hebben voorgeschreven, en in artikel 160, 2de alinea, hebben voorgesteld, het tractement van de daarbij bedoelde leeraars uit 's lands kas te doen betalen. Dat de tractementen, pensioenen en andere inkomsten van welken aard ook, die in 1814 door de onderscheidene godsdienstige gezindheden of hunne leeraars genoten werden, aan die gezindheden verzekerd blijven, wij achten zulks billijk, omdat het betaling van schuld is, hoezeer het tot moeijelijkheden aanleiding zal geven, wanneer er, zooals reeds geschied is, eene scheuring in die gezindheden komt en de staat dus zal moeten beslissen, aan wie de schuld moet worden gekweten. Doch het beginsel te stellen, dat ook andere leeraars uit 's rijks kas zullen worden betaald en dus te erkennen, dat zij *aan den staat* diensten bewijzen, dit komt ons gevaarlijk voor en in strijd met het beginsel, dat de staat geen godsdienst heeft. Men begrijpe ons wel. Wij zeggen geenszins dat de bedienaars der godsdienst niet nuttig zijn en thans zouden kunnen gemist worden; alleen dit beweren wij, dat, — evenmin als de staat een inkomen waarborgt aan duizenden in de maatschappij, die even nuttige en nog minder misbare functiën vervullen, — hij zulks evenmin mag doen aan personen, die geene algemeene functiën meer verrigten. De onbeperkte vrijheid, die men voorstelt aan de kerk te geven, iets hetwelk wij in alle opzigten goedkeuren, zal zeker de scheuringen in de kerk en het aantal secten vermeerderen; waar zou het heen als men aan al hare leeraars tractementen gaf, en hoe zou men die aan sommige kunnen weigeren als men ze aan andere toekende. Om deze redenen zouden wij wenschen, dat de 2de alinea van het artikel 160 wegviel.

Bijzondere aanmerkingen op het ontwerp zullen wij niet maken, omdat wij vertrouwen dat zulks door anderen zal worden gedaan. Ons doel was alleen, de aandacht op eenige hoofdpunten te vestigen en beginselen te stellen. Wordt de juistheid dier beginselen betwijfeld, wij zijn bereid den strijd daarover te aanvaarden.

29 april. DIXI.

Advertentiën.

Heden beviel alhier van eene welgeschapene DOCHTER vrouwe *M. F. X. Barones van Dorth tot Medler*, Geboren *Barones van Hugenpoth tot Aerdt.*

Arnhem, den 2den Mei 1848.

Heden overleed, in den ouderdom van ruim 65 jaren, de Hoog Welgeboren Vrouwe *Maria Wilhelmina* Baronnesse *van Eck*, Douairière van den Heer Mr. *Pieter Carel Farjon.*

ARNHEM, den 1sten Mei 1848.

Het LOGEMENT *DE KROON* en daarbij behoorende GRONDEN, te *Brummen*, zijn op den 26sten April jl. ingezet, als volgt:

Het 1ste perceel op	*f* 4400.
Het 2de perceel op	» 976.50.
	f 5376.50.

De massa der beide perceelen op. . . *f* 5300.

De finale verkoop zal plaats hebben op Woensdag den 10den Mei eerstkomende des namiddag ten 3 ure aan voornoemd Logement.

Nadere inlichtingen te bekomen, met *franco-brieven*, ten Kantore van den Notaris *van Ittersum*, te *Brummen.*

ZEGT HET VOORT.

De Notarissen Mr. *N. G. Francken*, te *Elst*, en *C. E. Stolk*, te *Bemmel*, zullen, op Woensdag den 17den Mei 1848, des voormiddags ten 10 ure, ten huize van *H. Lange*, te *Angeren*, in het openbaar doen inzetten, om 3 weken daarna, den 7den Junij, finaal te worden verkocht:

Eene HOFSTEDE, onder *Angeren* gelegen, de *Hemelsche Boomgaard* genaamd, bestaande uit HEERENHUIS met ACHTERHUIS, SCHUUR, TUIN en *twee* BOOMGAARDEN, voorkomende op den kadastralen legger van *Angeren*, in Sectie A, No. 17, 62, 63, 64, 65 en 66; groot zamen 2 Bunders, 1 Roede en 70 Ellen.

Tot verkrijging van narigten kan men zich bij voornoemde Notarissen vervoegen. — *Brieven franco.*

Mr. *M. J. van Löben Sels*. Notaris te *Zutphen*, zal op Woensdag den 24sten Mei eerstkomende bij inzet veilen en den 7den Junij daaraanvolgende, telkens des namiddags ten twee ure, in het Logement *de Roskam*, bij *van der Meij*, te *Gorssel*, bij finalen toeslag, publiek verkoopen:

1o. Het BOERENERF, *Het Grooterkamp;*
2o. De KATERSTEDE, *Het Kleinkamp* en
3o. De KATERSTEDE, *De Veldscholte*,

met daarbij behoorende UITERWAARDEN en DENNENBOSSCHEN; alles gelegen in de Gemeente *Gorssel*, te zamen groot 84 Bunders, 07 Roeden en 63 Ellen.

En zulks zoo in eene generale massa als in 3 ondermassa's en in 15 perceelen.

Aanwijzing zal worden gedaan door den Werkbaas *G. B. van der Meij*, te *Gorssel.*

Nadere informatiën zijn, op *franco*-aanvrage, te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris.

Verkooping.

Op Maandag den 8sten Mei 1848, des voormiddags ten 11 ure, zal te *Arnhem* in de Weverstraat, aan het Huis Wijk C, No. 52, ten overstaan van den Deurwaarder *Lammers*, worden verkocht:

Eenige MEUBILAIRE GOEDEREN, waaronder LEDIKANTEN, BEDDEN, 24 met Zijde bekleede STOELEN, 2 dito CANAPÉ'S, eene Glazen KROON, eene groote KOLOMKAGCHEL, eenig KOPERWERK, een MANGEL, alsmede eene zeer goede *Landauër* KOETS, enz.

Te zien 's morgens vóór den Verkoop.

Op Maandag den 8sten Mei, eerstkomende, en volgende dagen, des namiddags ten vijf ure, zal te *Arnhem* ten huize van den Boekhandelaar *Nijhoff* verkocht worden eene aanzienlijke verzameling van BOEKEN, waaronder vele belangrijke werken over *Vaderlandsche Geschiedenis*, *Oud- en Hedendaagsch Regt*, *Wis- en Werktuigkunst* voorkomen. In Folio: *de Geldersche* LANDDAGS-RECESSEN een fraai M. S. In Quarto: *Merlin*, *Repertoire; Knorr*, *Horens* en *Schelpen; Schelters Lexicon.* In Octavo: de Werken van *Stuart*, *van Hogendorp*, *Wagenaar*, *Kok* enz.

De Catalogus is alom verzonden.

TE HUUR

Een zeer net HEERENHUIS, nabij het Binnen-Singel, bevattende *drie* KAMERS, ALKOVEN, KELDER, KEUKEN, POMP, PLAATS en verdere GEMAKKEN. — Te bevragen bij *J. van Doormolen*, Mr. Smid te *Arnhem.*

Faillissement.

Bij Beschikking der Arrondissements-Regtbank te *Arnhem* van den 1sten Mei 1848 is, ten gevolge van een door den Heer Mr. *G. A. Hoefhamer*, Notaris te *Elburg*, wegens ziekte gedaan verzoek, deszelfs benoeming tot Curator in het Faillissement van *Meink Klaas Wetterauw*, Koopman en Logementhouder, wonende te *Elburg*, ingetrokken en verder bepaald, dat de Heer Mr. *C. P. Henny*, Advocaat te *Arnhem*, mede tot Curator in dat Faillissement benoemd, als zoodanig alléén zal fungeren.

N. B. In de Annonce, voorkomende in de Arnhemsche Courant van 30 April ll. leze men den naam van den Failliet, zoo als die hierboven wordt gevonden.

† † † De ondergeteekende heeft de eer het geëerde publiek te verwittigen, dat hij op heden heeft overgenomen het KOFFIJHUIS *DE MORIAAN*, in de Bieserstraat alhier, hetwelk hij tevens heeft ingerigt tot LOGEMENT; hij beveelt zich gunstig aan.

Zutphen, Mei 1848.

G. HUISSEN.

† † † De Ondergeteekende maakt aan zijne geëerde Begunstigers bekend, dat zijne AFFAIRE IN MEUBEL-PAPIEREN, TAPIJTEN, enz., met primo Mei jl. heeft OPGEHOUDEN te bestaan.

Voor de goede genegenheid en het vertrouwen, zoo vele jaren hem bewezen, betuigt hij zijnen hartelijken dank, en verzoekt aan al degenen, welke nog iets van hem te vorderen mogten hebben of aan hem verschuldigd zijn, dit vóór primo Augustus aanstaande met hem te vereffenen.

Zutphen, 3 Mei 1848.

B. EVERWENNINK.

Adres: Beukestraat No. 292.

† † † Versche MINERALE WATEREN, te bekomen bij *D'Arnaud Gerkens*, Broerestraat A, No. 174, *Arnhem.*

MODES.

De ondergeteekenden hebben de eer, aan de Dames te berigten, dat zij van *Parijs* ontvangen hebben de nieuwste MODELLEN van HOEDEN, MUTSEN en MANTILLES, benevens een rijk assortiment van CHALS, MOUSELINE de LAINES, JACCONATS, BALZARINES en vele andere Stoffen voor Kleederen.

Arnhem, 1 Mei 1848.

BAHLMANN & Co,

† † † De ondergeteekende heeft de eer te berigten, de nieuwe MODELLEN voor HOEDEN, MUTSEN en MANTILLES uit *Parijs* ontvangen te hebben, alsmede de nieuwe STOFFEN voor DAMES KLEEDJES, SCHALS, SCHALLONGS, ZOMERDOEKEN, BRODERIES, etc.

J. BENJAMINS

† † † *Een gedurende 16 jaren lang, slecht been door de* HOLLOWAY'S PILLEN en ZALF *genezen.* — Copie van een brief van den Heer *Frederik Wrigt*, chemist, wonende te *Exeter*, *Sidewell-Street.*

Aan Professor *Holloway.* — Mijnheer. Ik heb het genoegen u te melden dat de vraag om uwe Pillen en Zalf zeer toeneemt. Verscheidene merkwaardige genezingen zijn mij ter kennis gekomen, een van welke ik u zal mededeelen: »een oud Heer in deze stad die gedurende zestien jaren een zwerend been had, had reeds honderden ponden sterling te koste gelegd zonder de minste beterschap te ondervinden; hij is nu geheel en al hersteld door het gebruik uwer Pillen."

Zijn op *franco-aanvrage*, à contant te bekomen, bij den heer *F. Romeijn*, *Fz.*, Depôthouder te *Arnhem;* den Heer *D. Wilmerink*, te *Doesborgh*, of aan het Hoofddepôt bij den Heer *F. E. van Santen Kolff*, te *Rotterdam*, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's* Etablissement.

Rijn-Stoomboot-vaart.

KEULSCHE-MAATSCHAPPIJ.

DAGELIJKSCHE DIENST

Van Arnhem direct naar Keulen, Mainz, Mannheim en tusschen gelegene plaatsen.

Vertrek van Arnhem, *des morgens ten 6 ure*, om nog denzelfden avond te *Keulen* aan te komen.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij den Ondergeteekende te *Arnhem*, bij de Factorij van den Nederlandschen Rijn-Spoorweg te *Amsterdam*, en, door geheel het Rijk, aan de Kantoren van de Algemeene Expeditie-Maatschappij (*C. van der Horst*) met welker Diligence-Diensten deze Vaart in onmiddellijk verband staat.

H. BUDDE GJzn.

Waterhoogte te Arnhem

Den 5 Mei 3 El 4 Palm 5 Duim; gew. 0 D. gev 20 D.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.

A°. 1848. ZATURDAG 6 MEI. N°. 1[illegible]

HAAGSCHE BERIGTEN.

BIJBLAD TOT DE ARNHEMSCHE COURANT.

Dit BIJBLAD tot de *Arnhemsche Courant* komt driemaal 's weeks, des DINGSDAGS, DONDERDAGS en ZATURDAGS, te 's Gravenhage in het licht, of zoo veel meer als de gebeurtenissen mogten vorderen. De aan de uitgevers van het BIJBLAD toegezonden stukken zullen, zoo de plaatsing niet spoed schijnt te eischen, aan de hoofd-redactie te Arnhem toegezonden worden.

Voor de geabonneerden op de *Arnhemsche Courant* zal het BIJBLAD verkrijgbaar zijn tegen *f* 2 50 in de drie maanden met *f* 0.40 verhooging voor die niet in 's Gravenhage gevestigd zijn en aan wie het vrachtvrij zal worden toegezonden. Voor de niet geabonneerden kan de prijs niet minder zijn dan *f* 3.00, de verhooging voor vrachtvrije toezending blijft dezelfde.

Afzonderlijke nummers zijn voor *f* 0.10 te bekomen. Advertentiën worden behalve betaling van het zegel geplaatst tegen dezelfde voorwaarden als in de *Arnhemsche Courant*, van één tot vijf regels *f* 1.00, en voor elken regel daarenboven 20 cents.

Litteratuur van den dag.

II.

De heer *Roest van Limburg* schreef eenige bladen om te betoogen, dat de herziene Grondwet niet aan de Kamers moest worden onderworpen. Hij stond alleen, en vergeten reeds is zijn geschrift «nog maar veertien daagjes oud.» — Wij behoeven dus ook niets meer te zeggen van dat van Mr. *B. Tellegen*, die hem wederlegt bij de beantwoording der vraag: *zal de herziening der Grondwet willekeurig of wettig tot stand worden gebragt?* (Groningen bij *van Zweeden.*)

«DE FRANSCHE REPUBLIEK EN DE STAATKUNDIGE WOELINGEN DEZER DAGEN TEGENOVER DE WARE ONTWIKKELING DES STAATSLEVENS.» (Groningen bij *Schierbeek*). Daarin wordt *nu reeds* «de fransche republiek in het *wezenlijke licht* geplaatst,» en republiek eerst «in het *afgetrokkene*» en dan «in het *concrete*» beschouwd. De schrijver «geeft gaarne alle zijne burgerregten aan den eersten den besten, die ze hebben wil, ten geschenke, wanneer hij slechts verzekerd is, dat er boven hem en geheel het volk eene krachtige regering bestaat, die zijne waardigheid als *mensch* beschermt tegen de aanslagen van aristocraten en democraten.» Dat *mensch*, dat hier, zonder het te willen waarschijnlijk, zich als verdediger van de *regten van den mensch* opwerpt, vindt het in de concrete republiek allerOnregtvaardigst, dat de *volwassenen* alleen, en niet ook de *kinderen* stemmen mogen, en «weet niet hoeveel waarde men in Frankrijk hecht aan een $^{1}/_{10000}$ste gedeelte van het ligchaam of den geest van een Franschman.» — Al dat fraais vindt men reeds op ééne bladz. (16); en men kan daaruit nagaan, wat liefelijke lectuur die 32 bladzijden geven, waaruit het boekje bestaat. — Eene volksvergadering is dwaasheid, want ééne stem kan de meerderheid maken, «en dan moeten die 35 millioenen franschen zich voegen naar de luimen en het inzigt van dien éénen.» Daarom is . . . eene *één*hoofdige regering beter, vooral als er geene vergaderingen van volksvertegenwoordigers naast staan, want dan heeft men hetzelfde gebrek van dien eenen, die meerderheid maakt. — Wie dat toch ooit zou gezegd hebben! dat de volstrektste *alleen*-heerschíng het verst verwijderd was van eene regering naar de luimen en inzigten van één!

«ZEGT HET VOORT.» Zamenspraak op rijm van twee landlui. Dichterlijke waarde en strekking zijn duidelijk uit de beide volgende regels:

«En ieder riep *gewis* EN *zonder onderscheid*
«Verban dien boozen geest, die ONGODSDIENSTIGHEID.

«STAATKUNDIGE OPMERKINGEN van *Olivarius*. N°. 1. *Persoonlijke meening en burgerpligt*. N°. 2. *Het tegenwoordig oogenblik* (voor rekening van den schrijver). *P. N. van Kampen* te Amsterdam, die het uitgaf, wilde er anders niet aan. Hij had gelijk. De *schrijver* is te zeer familie van den staatkundigen briefschrijver, om eenige waarde of belang aan zijn boekje te hechten. — De zes à zeven bladzijden druks van n°. 1 eindigen met de les, «op zaken en niet op personen te zien is pligt.» Eerst evenwel is betreurd dat het vaderland verstoken werd «van de ondersteuning der braafheid, der kennis en der talenten van mannen «als BAUD, VAN RAPPARD en VAN DER HEIM en dat de ge«*lukstar* van den vroegeren minister VAN HALL, wiens over«tuiging van de verkeerdheid der vroeger gevolgde Staat«kunde hem *genoopt* heeft (ah, zoo!) zijn ontslag te vragen, «te midden van *zulke* mannen het Vaderland niet meer «kon *beschijnen*.» — En nu weet men geheel uit welken hoek de wind waait. Wel zeker! *te midden* van *zulke* mannen te staan schijnen; dat is 't ware, — maar vooreerst kan dat nu nog niet; het is waarlijk jammer van *zulk* eene gelukstar en van *zulke* mannen!

De schrijver was een kampvechter voor het behoud, toen het behoud op de kussens zat. Hij zal een goedprater eener geanglisëerde constitutie zijn, nu een *minister* daarvan gesproken heeft.

Het is een strijder met wapenen, die geen ander gebruiken kan, omdat zij alleen dienen kunnen voor hem, die open aanval vermijdt. Die hij ter zijde wilde staan, zeiden «non defensoribus istis.»

Hij vecht met goed gesloten vizier, omdat hij niet optreden zou, zoo hij vermoedde dat iemand *hem* voor dien man zou aanzien. En toch *zijn* stand en betrekking in de maatschappij muesten hem nopen niet zoo te werk te gaan.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 5 *Mei*.

Heden heeft de Hooge Raad, burgerlijke kamer, eindelijk uitspraak gedaan in de zaak van den dubbelen kerkeraad der Hervormde Waalsche gemeente te Amsterdam, eischer, procureur Mr. *van der Jagt*, advokaat Mr. *F. C. Donker Curtius*, tegen den Staat der Nederlanden, gedaagde, procureur Mr. *Clant*, advokaat Mr. *Faber van Riemsdijk*. De Hooge Raad heeft, in tegenstelling der conclusie, door den procureur-generaal bij den Raad, Mr. *van Maanen*, genomen, met verwerping der voorgestelde exceptien, den eisch van den dubbelen kerkeraad toegewezen en mitsdien den Staat veroordeeld tot betaling van den op 1 Julij 1847 verschenen driemaandelijkschen termijn der vacatuur-penningen, aan de opengevallene predikants-plaats verbonden en van af 1 April verschuldigd (ten bedrage van *f* 558.64[5]), en tot voortdurende betaling van alle verdere termijnen, zoo lang de opengevallene plaats niet zal zijn vervuld, en voorts in de kosten.

— De commissie tot het verschaffen van werk aan de ambachtslieden, die zich ten gevolge der tijdsomstandigheden buiten bestaan bevinden, heeft met genoegen ter kennisse van de ingezetenen dezer stad gebragt, dat, ten gevolge der uitnoodiging, door haar gedaan bij de circulaire van den 3 April jl., de ingeschrevene of uitgereikte giften bedragen de aanzienlijke som van *f* 15,661.00. — De commissie, haren opregten dank betuigende aan zoo vele milddadige gevers, heeft wijders ter hunner kennisse gebragt, dat zij met de regering dezer stad overeengekomen is, om deze gelden, in de eerste plaats, te doen strekken tot verfraaijing van het plein, alwaar weldra het standbeeld van prins *Willem den Eersten* zal opgerigt worden, hetgeen een blijvend gedenkteeken zal daarstellen, dat behoeftige ingezetenen voor gebrek beveiligd zijn door arbeid, tot opluistering eener plaats, thans door dit standbeeld zoo zeer in waarde gerezen.

Wijders zal in de tweede plaats een Mac-Adamweg worden aangelegd van Scheveningen tot het Kanaal, ten einde den vervoer van visch met schuiten te bevorderen en alzoo de gelegenheid open te stellen, om het rijden van vischkaaren door de stad gedurende den nacht te doen ophouden, terwijl althans deze weg het aangename eener wandeling in den omtrek van Scheveningen niet weinig zal bevorderen.

Eindelijk, wanneer de uitgereikte gelden zulks toelaten, kan het gelijkmaken van het Noorderkerkhof, binnen de stad gelegen, in aanmerking komen, waardoor die grond, thans zonder waarde, in vervolg van tijd tot nuttig gebruik zal kunnen worden gebezigd.

— Naar men verneemt zullen er aan verschillende societeiten in deze stad aanzienlijke veranderingen en verbeteringen worden aangebragt, insgelijks met het edele doel, om aan de werklieden alhier, die daarvan nog verstoken mogten zijn, arbeid te verschaffen. De werkzaamheden aan de nieuwe societeit op het Plein te verrigten, worden geraamd op *f* 34,000, en die aan de groote societeit in de Lange Houtstraat, op een bedrag van *f* 39,000.

Buitenlandsche berigten.

Rusland. — Men verneemt uit Warschau, van den 20 April, dat er toch eene commissie naar Petersburg is afgezonden en dat deze den Keizer op den weg naar Polen is tegengekomen en met Z. M. naar Warschau is wedergekeerd. (De *Times* van den 3 dezer behelst een vertoog over de poolsche zaken, waarin hij zegt. dat het groot gevaar voor Europa, van een' opstand in Polen, grootelijks geweken is; dat de poging daartoe eene gansche vernieling van dat land zou ten gevolge hebben; en dat, aan den anderen kant, Keizer *Nikolaas* eene verdedigende, vredelievende staatkunde volgt.)

Duitschland. — Van alle zijden worden thans de keuzen van leden des parlements bekend. In Wurtemberg zijn, onder anderen, *Pfitzer* (die herstelt), *Uhland*, *Schott*, *Zimmerman* benoemd; in Hannover professor *Dahlman*; in de Rijnprovincien heeft de geestelijke partij, vooral in Crefeld, Bonn en Aken, de bovenhand verkregen; in Dusseldorp de democratische partij; in Berlijn zijn de verkiezingen volkomen rustig afgeloopen.

In Oostenrijk openbaart zich meer en meer de strekking tot behoud van eenen afzonderlijken staat.

Groot-Britannie. — De bladen van Bombay, van den 1 April, bevestigen, dat in het geheele Compagnie's gebied in Indië de scheepvaartregten zijn opgeheven, en dat de buitenlandsche schepen geene hoogere in- en uitgaande regten dan de engelsche zullen te betalen hebben.

Frankrijk. — De taal der hevige republikeinsche bladen klimt al hooger en hooger, naar mate het oogenblik van de zamenkomst der nationale vergadering nadert. Het blijft echter niet bij woorden. Om van de onlusten te Rouaan en Limoges, in welke laatste stad zij nog niet gestild zijn, niet te spreken; zoo doen zich weder bedenkelijke verschijnselen voor op verschillende punten. Er moet te Marseille eene zamenspanning ontdekt zijn, waarvan men echter nog weinig zekers weet; de verkiezing van vele legitimisten baart hier veel wrevel, en men betreurt zeer het aanplakken van een oproerig geschrift te Parijs, dat het voorwerp van alle gesprekken was. Dit is, onder anderen geteekend door *Barbès*, kolonel van de Parijsche nationale garde en nu tot vertegenwoordiger gekozen; dat geschrift zegt uit te gaan van de regten van den mensch, zoo als die in 1793 door *Robespierre* zijn verkondigd, en voert eenen dreigenden toon tegen alle maatschappij.

— Over het algemeen is het moeijelijk reeds een bepaald oordeel over den geest der nationale vergadering te vellen: de helft harer leden bestaat uit geheel nieuwe of onbekende namen in de staatkunde, en de meer bekende zijn gerangschikt onder de namen van republikeinen van gister of van heden, benamingen, die juist niet duidelijk aanwijzen, welke rigting de personen, die ze dragen, volgen zullen. De oude, zeer vasthoudende conservatieven, de mannen, die blootelijk de gunsten van het bewind zochten, hebben het minste reden om voldaan te zijn; en in zooverre kan men zeggen, dat de afzwering van *Lodewyk Philips* haar beslag heeft gekregen. De legitimisten daarentegen hebben meer gronds tot tevredenheid; doch men bedriege zich niet; zij zijn niet of minder gekozen om hunne oude beginselen, dan wel om hunne hulding van de nieuwere begrippen, die van vrijheid in het godsdienstige en burgerlijke. Opmerkelijk is het echter, dat juist hij, die sedert 1830 onbezweken en met de grootste bekwaamheid, van de legitimistische zijde de algemeene stem-opneming gepredikt heeft, de abt *Genoude*, de schrijver van *de Gazette de France*, nu de algemeene stemming heeft plaats gehad, niet gekozen is. Men mag aannemen, dat, zonder de schrikverspreidende bulletins van den heer *Ledru-Rollin*, een nog grooter getal liberale katholijken zou zijn benoemd. Men telt een tiental geestelijken van die partij, die thans gekozen zijn, waaronder drie bisschoppen (die *van Orleans*, *Langres* en *Quimper*). Pater *Lacordaire* heeft zijne plaats in de vergadering aan de uiterste linkerzijde gekozen. Het blad, dat onder zijne leiding staat, de *Ere nouvelle*, volgt eene geheel democratische rigting; men gelooft niet, dat vele leden van de geestelijke partij hem volgen zullen.

Men kan verder zeggen van de leden dat *Cormenin* en *Lamennais* de hoofden zijn van twee schakeringen van democratie; *Buchet* en *Bastide* van eene regeling van den arbeid, op de grondslagen van het evangelie steunende, naar hunne begrippen in de fransche omwenteling ontwikkeld; dat *Lamartine* en *Corcelle* de voorstanders zijn van de amerikaansche school; de mannen van den *National*, de leerlingen van *Armand Carrel*, die de republiek met eene soort van keizerlijke vormen omringen willen; en eindelijk heeft men de welbekende bergpartij, die men den staart van *Robespierre* noemt, en die het schoonste ideaal vinden in besluiten der conventie, het schrikbewind en barricades als laatste hulpmiddel. Die Jacobijnen zijn nog in twee kampen verdeeld, vels gematigde en zuivere Jacobijnen; de *Reforme* met *Ledru-Rollin* zijn voor vele hunner nog niet jacobijnsch genoeg. Dit zijn de hoofdbestanddeelen van de nationale vergadering, welke thans zal geopend worden, en van wier arbeid zoo veel voor den loop der wereldgebeurtenissen afhangt.

Italie. — Men is altijd zonder beslissende tijdingen van het oorlogstooneel. Het schijnt echter meer en meer, dat de zaak der Italianen achteruitgaat, en dat deze op de inroeping van de Franschen bedacht zijn. Sommigen vleijen zich, dat, indien daartoe wordt overgegaan, dit met geen ontwerp tot verovering in verband zou staan; maar de Franschen, gelijk in 1831 in België, eene ontruiming van grondgebied zouden beoogen.

Laatste berigten. — De hertogin *van Orleans* is met hare beide zonen van Coblentz naar Weimar vertrokken.

— De verkiezingen te Trier hebben tot treurige tooneelen aanleiding gegeven. Dingsdag avond is er een gevecht tusschen de burgers en militairen ontstaan, waarbij de laatste vuur hebben gegeven en verscheiden personen gedood zijn. Er zijn barricades opgerigt; men vreesde woensdag nieuwe onlusten.

— Het blijkt thans dat de Duitsche Bondstroepen in Jutland zijn binnengerukt op last van de vergadering te Frankfort. De Denen zijn tot het eiland Arroe gedreven. Aan de andere zijde verontrusten zij de Pruissische havens; een fregat is voor de haven van Swinemunde verschenen en heeft aldaar zelfs op de Engelsche schepen geschoten om ze te beletten de haven te verlaten.

Den 1 Mei heeft men te Hamburg «den eersten hamerslag gedaan aan het bouwen van de Duitsche vloot» zoo als een berigt zich vrij hoogdravend uitdrukt. Het eerste schip zal eene kanonneerboot zijn. Men sprak te Hamburg nog van een Hollandsch schip, dat door de Denen zou aangehouden zijn, te weten de *Catharina Cornelissen*, kapt. *de Jong*. De Nederlandsche en Zweedsche consuls te Kiel hebben geprotesteerd tegen aanhouding van schepen.

— De koning van Denemarken is te Kopenhagen teruggekeerd.

— Uit Milaan heeft men tijding van 27 April, volgens welke het hoofdkwartier van *Karel-Albert* naar Vallegio is verlegd, en het geheele Piemontesche leger naar den linker-oever van de Mincio is overgegaan. Bij Villa-Franca is een Oostenrijksch corps verrast, dat deels op de vlugt ging, deels de wapens nederlegde.

(De graaf *Appony*, oostenrijksch gezant te Parijs, heeft die stad verlaten; men brengt dit in verband met de meer waarschijnlijke zending van een fransch leger naar Italie.)

Wij laten hieronder volgen den tekst van het dezer dagen door de commissie van zeventien aan de duitsche Bondvergadering ingediende ontwerp der duitsche Rijks-grondwet, met de daartoe behoorende inleiding, welke laatste door professor *Dahlman* is opgesteld.

Inleiding.

«Uit ons standvastig voortgezet streven is eindelijk een arbeid voortgekomen, die voorzeker eene bedachtzame verzorging en eene koesterende lentezon ten zeerste behoeft, indien iets wat tot heil des vaderlands kan verstrekken, daaruit wil voortkomen. Niet alleen, dat wij gevoelden welke ongehoorde stoutheid, ja vermetelheid er in gelegen is, om, door eenige weinige scherpsnijdende paragraphen, duizendjarige kwalen te willen heelen, maar onder ons, wij willen het openhartig bekennen, openbaarde zich op onderscheiden punten een groot verschil van meeningen, en gewigtige vraagstukken zijn alleen door meerderheid van stemmen, hoewel steeds door eene overwegende meerderheid, beslist geworden. Wat ons intusschen altijd weder aanzette om met nieuwen eendragtigen ijver voort te gaan, was onze volkomene eenstemmigheid op één punt, die ons steeds in gezendrift ontvlamde. Dat Duitschland, dat gedurende vele eeuwen de straf voor zijne inwendige scheuring gedragen heeft, moet thans zijne politische en nationale eenheid verkrijgen, alvorens nog de tweede eeuw verloopen is sedert dien vrede, welke de groote aanleiding was tot eene steeds toenemende verzwakking. Niemand in de wereld is zoo magtig, dat hij een volk van meer dan veertig millioenen, hetwelk eenmaal besloten heeft voortaan alleen zich zelf toe te behooren, zou kunnen verhinderen dat voornemen ten uitvoer te brengen; niemand zou zulks ook willens zijn, en wanneer door gebeurtenissen, waarin wij allen de leiding eener hoogere hand vereeren, veel van datgene wat vroeger slechts een vrome wensch van den vriend des vaderlands was, zijne vervulling nabij is, — wee der staatkunde, die in een zoodanig oogenblik het oude net der begoocheling weder zou willen uitwerpen, want zij zou haar eigen graf graven. Daarom zijn de artikelen over den aard des rijks, de grondregten van het Duitsche volk en de competentie van het rijksgeregt met groote eenstemmigheid goedgekeurd. Maar de uit de omstandigheden voortvloeijende noodzakelijkheid voerde het meerendeel der vergadering een grooten stap verder. Niemand onder de leden ontveinsde zich dat in die verbrokkeling, welke voor ons vaderland zoo droevige vruchten heeft gedragen, toch tevens veelvuldige kiemen verborgen liggen, welke niet onderdrukt moeten blijven, indien onze toekomst ten goede zal gedijen. De aard onzer dynastiën is door de stormen van eenige weken niet vernietigd, en eene edele schaamte heeft ons Duitschers behoed, om ons te scharen aan de zijde dergenen, welke uit het misbruik van magt, waartoe in ieder menschelijk hart de verzoeking aanwezig is, de gevolgtrekking willen maken, dat iedere zich verheffende grootheid als een hinderpaal voor de vrijheid moet worden uit den weg geruimd. Aan onze vorstelijke huizen zijn wij niet alleen gehecht door de gewoonte der gehoorzaamheid, welke zich volstrekt niet naar willekeur op een ander gezag laat overbrengen, maar in waarheid ook omdat daarin de eenige mogelijkheid gelegen is, om dit uitgebreide en uit zoo ongelijksoortige deelen zamengestelde Duitschland geheel en al die staats-eenheid te schenken, die wegens redenen van hoogeren aard niet langer ontbeerd kan worden. Indien het zeker is, dat eene eenheid van dien aard, als zij in andere Europesche rijken bestaat, op Duitschen bodem alleen kan bereikt worden door eene onafzienbare reeks van gewelddadigheden en gruwelen, waarvan geen opregt vriend des vaderlands de verantwoordelijkheid op zich zou willen nemen, dan zou even zoo zeker, zoodra het doel eenmaal bereikt was, het gevoel van eene volkomene verlatenheid en radeloosheid de Duitsche gemoederen overmeesteren; want het zoude niet anders zijn, dan plotseling en ligtzinnig met ons gansche verledene te breken. Ofschoon aldus de erfelijke opvolging niet alleen in de nauwgezetheid en in de denkwijze der Duitschers, maar ook in hunne politische overtuiging een steun vindt, zoo heeft toch de vergadering der zeventienen omtrent de vraag, of het toekomstig opperhoofd van Duitschland insgelijks erfelijk zou moeten verkozen worden, niet tot eenstemmigheid kunnen geraken. De meening van de meerderheid echter, die bij het voortzetten der beraadslaging nog aangroeide, is deze: van den tijd af, dat eene rijks-grondwet aan het Duitsche volk de rijks-eenheid en aan de verschillende Staten eene volheid der kostelijkste vrijheden waarborgde, zoo als nog geen volk der aarde in zoo kort een kampstrijd verwierf, vrijheden, wier nog verdere ontwikkeling door niets zal worden gestremd, tenzij door eigen bezadigdheid, — van dien tijd af moet voor iederen vriend des vaderlands de bewaring van zulke onschatbare bezittingen voor alle verstorende pogingen, de hoofdzaak zijn. Hecht zich nu ons in vele takken zich verspreidend volksleven met de daad aan het voortbestaan der dynastiën van Duitschland, dan mag de waardigheid van het rijks-opperhoofd, dat geroepen is het geheel te besturen, evenzeer slechts op gelijke wijze erfelijk zijn. Ontdaan van die eigenschap, waarin de wortel van iedere menschelijke magt gelegen is, zou dat opperhoofd niet als een gelijke tegenover hen staan, welke, om den wille van de welvaart des geheels, de verpligting erkend hebben, hunne erfelijke magt aan zijne hoogheid ondergeschikt te maken. Zelf een magtig vorst zijnde, zou hij juist daarom het rijksbestuur als eene voorbijgaande nevenzaak, waarvan op zijn hoogst slechts voor de belangen van zijn huis partij te trekken ware, beschouwen en behandelen: en als hij, zonder een eigen rijk te bezitten, tot den hoogsten rang verheven wierd, hoe zou dan een zoodanig, slechts met de fictie van magt bekleed rijks-opperhoofd in de erfelijke dynastiën anders dan zijne geborene tegenstanders kunnen zien? Hoe krachtiger een zoodanig rijks-opperhoofd vasthield aan de hem opgedragen regten, des te zekerder zou het Duitsche volk medegesleept worden tot de verderfelijkste inwendige tweedragt en den gevaarlijksten kamp van tegenstrijdige pligten. Niet onwaarschijnlijk is het, dat de eene en ondeelbare republiek, met een president aan het hoofd, daarin de zege zou wegdragen, maar voorzeker alleen langs een met Duitsch burgerbloed besproeiden weg; want het is eene fabel, die alleen in de pijnlijke onrust der laatste weken een voorbijgaand geloof kon vinden, dat uit de harten der Duitschers de waardering hunner vorstelijke huizen op eenmaal verdwenen zoude zijn. Deze zullen veeleer in het bewustzijn des volks eene te gunstiger plaats vinden, omdat zij aan het algemeene welzijn smartelijke offers hebben gebragt. Daarom mag de nieuwe ordening onzer aangelegenheden geenszins met de vaststelling van een afwisselend opperhoofd aanvangen, en de meerderheid onzer vergadering heeft, door de 5de paragraaph goed te keuren, met vaste overtuiging al wat daartegen strekken kon, uit haar ontwerp verwijderd; want de gedachte, dat men later wel weder op eene baan kan terugkomen, die men thans aarzelt te betreden, is eene van de verderfelijkste hersenschimmen. Wat in deze rigting gelukken zal, moet onverwijld geschieden. Indien Duitschlands vorstenraad, eendragtig, aan de groote vergadering, die in Mei te Frankfort gehouden moet worden, een vorst hunner keuze als erfelijk rijks-opperhoofd ter aanneming voorstelt, dan zullen vrijheid en orde op duitschen bodem elkander verzoend de hand reiken, om niet meer gescheiden te worden.»

Ontwerp der grondwet voor het Duitsche rijk.

Daar volgens de ondervinding, gedurende een menschenleeftijd opgedaan, het gebrek aan eenheid in het Duitsche staatswezen inwendig verderf en verval der volksvrijheid, gepaard met zwakheid tegenover het buitenland, over de Duitsche natie gebragt heeft, zoo zal van nu af eene op nationale eenheid berustende staatsinrigting de plaats van het tegenwoordige Duitsche verbond innemen.

Artikel I. *Grondslagen.*

§ 1. De tot den tegenwoordigen Duitschen bond behoorende landen, daaronder begrepen de laatstelijk daarin opgenomen Pruissische gewesten en het hertogdom Sleeswijk, maken voortaan een rijk (een bonds-staat) uit.

Aanmerking. Ten aanzien van het groot-hertogdom Posen en van Istrie wordt eene nadere beschikking voorbehouden.

§ 2. De zelfstandigheid der afzonderlijke Duitsche Staten wordt niet opgeheven, maar, voor zoover de eenheid van Duitschland het vordert, beperkt. Deze beperking is deels daarin gelegen, dat enkele staats-aangelegenheden voortaan uitsluitend tot de bevoegdheid der rijks-regering behooren (zie art. II), deels daarin dat aan het volk bepaalde regten en instellingen van rijkswege gewaarborgd worden (zie art. IV).

Artikel II. *Aard van het rijk.*

§ 3. Tot de uitsluitende bevoegdheid der rijksregering behoort voortaan; *a.* de volkenregtelijke vertegenwoordiging van Duitschland en der bijzondere Staten bij het buitenland, alsmede het regt om verdragen te sluiten en de te dien einde noodige diplomatieke betrekkingen te regelen; voorts het toezigt over de bijzondere Staten onderling of met het buitenland te sluiten verdragen (voortaan zullen bijzondere Staten onderling geene vaste gezantschappen meer onderhouden); *b.* het regt om oorlog te verklaren en vrede te sluiten; *c.* het opperbevel over het leger, dat uit een staand leger en landweer bestaan en op het beginsel van algemeene dienstpligtigheid zonder plaatsvervanging berusten zal; *d.* het bestuur over het vestingwezen; *e.* de zorg voor de beveiliging van Duitschland ter zee door middel van eene oorlogsvloot en van oorlogshavens; *f.* het tolwezen, onder bepaling dat het geheele rijk *één* tolgebied uitmaakt; *g.* het postwezen; *h.* wetgeving en oppertoezigt over de waterwegen, spoorwegen en telegraphen; *i.* toekenning van octrooijen op uitvindingen, die over het geheele rijk moeten werken; *k.* de wetgeving op het grondgebied van het publiek en privaat regt, voor zoover zulks vereischt wordt ter daarstelling van Duitschlands eenheid, waartoe vooral eene wet omtrent het Duitsche inboorlingsregt en staatsburgerregt, alsmede eene wet ter invoering van een voor geheel Duitschland gelijk stelsel van munten, maten en gewigten, behooren; *l.* de jurisdictie in den hier onder (§ 24) aangeduiden omvang; *m.* de beschikking over de opbrengst der tollen en der posterij, en, voor zooverre deze en andere rijks-inkomsten niet toereikend zijn, de oplegging van rijks-belastingen aan de afzonderlijke Staten.

Artikel III. *Inrigting van het rijk.*

§ 4. Het rijksgezag in zijne geheele volheid berust bij het rijks-opperhoofd en den rijksdag gezamenlijk. Het bestuur der afzonderlijke takken van het bewind heeft plaats door daartoe benoemde rijks-overheden, aan wier hoofd de rijks-ministers staan; de jurisdictie wordt door een rijks-geregt uitgeoefend.

A. *Het rijks-opperhoofd.*

§ 5. De waardigheid van rijks-opperhoofd (Duitsche Keizer) zal, ter verzekering der wezenlijke welvaart en vrijheid van het Duitsche volk, erfelijk zijn.

§ 6. Het rijks-opperhoofd houdt zijn verblijf te Frankfort aan den Main; hij geniet een in overleg met den rijksdag te bepalen inkomen.

§ 7. De Keizer heeft de uitvoerende magt in alle rijks-aangelegenheden, benoemt de rijks-ambtenaren en de officieren van het staande leger en der zeemagt, alsmede de staf-officieren van de landweer; insgelijks maakt hij bepalingen omtrent de verdeeling van het staande leger. Ook ter verleening van octrooijen voor uitvindingen (§ 3, *i*) is de toestemming van den rijksdag niet noodig.

§ 8. De Keizer heeft het regt om den rijksdag buitengewoon bijeen te roepen (verg. § 18), te verdagen, te sluiten en te ontbinden. De besluiten van den rijksdag worden door de daarvan door den Keizer gedane afkondiging van verbindende kracht voor alle deelen des rijks. Hij vaardigt de ter uitvoering der rijks-wetten noodige verordeningen uit. Het regt om wetten voor te dragen en vast te stellen deelt hij met den rijksdag.

§ 9. De Keizer oefent de volkenregtelijke vertegenwoordiging van Duitschland en der afzonderlijke Duitsche Staten uit. Door hem worden de gezanten en consuls benoemd en bij hem worden zij geaccrediteerd. Hij sluit de verdragen met vreemde Staten en heeft het toezigt over de verdragen der afzonderlijke Duitsche Staten (§ 3, *a*). Hij verklaart oorlog en sluit vrede.

§ 10. De Keizer is onschendbaar en onverantwoordelijk; daarentegen moeten alle van hem uitgaande besluiten door minstens één der rijks-ministers onderteekend worden, ten teeken van deszelfs verantwoordelijkheid voor de doelmatigheid en wettigheid van het besluit. Het ontbreken van zoodanige onderteekening maakt het besluit krachteloos.

B. *De rijksdag.*

§ 11. De rijksdag bestaat uit twee huizen, het *hoogerhuis* en het *lagerhuis*.

§ 12. Het hoogerhuis bestaat uit hoogstens 200 leden, te weten: 1°. uit de regerende vorsten. Zij hebben het regt een plaatsvervanger te zenden, die gedurende het zittings-tijdperk niet teruggeroepen mag worden; 2°. uit eenen afgevaardigde van elke der vier vrije steden, die de regeringen minstens voor den duur van een zittings-tijdperk afvaardigen; 3°. uit rijks-raden, die door de afzonderlijke Staten uit de mannen, die zich jegens hun vaderland verdienstelijk gemaakt hebben, gekozen worden voor den tijd van 12 jaren, in voege dat alle vier jaren een derde aftreedt. De kiesgeregtigheid is onder de afzonderlijke Staten naar den maatstaf van derzelver bevolking verdeeld. In Staten, die slechts één rijksraad zenden, behoort het regt om te kiezen aan de stenden en in de vrije steden aan de wetgevende ligchamen: in zoodanige Staten, die er meerdere zenden, behoort dat regt voor de eene helft aan de stenden, voor de andere helft aan de regeringen (*); de rijksraden moeten den Staat, waardoor zij gekozen zijn, tot vaderland en hun veertigste jaar vervuld hebben.

§ 13. Het lagerhuis bestaat uit afgevaardigden van het volk, die voor 6 jaren gekozen worden, in voege dat alle twee jaren een derde aftreedt. Voor elke 100,000 zielen der bevolking wordt een afgevaardigde gezonden, met dien verstande, dat ook Staten met eene kleinere bevolking een afgevaardigde zenden en voor een overblijvend getal van minstens 50,000 zielen mede een afgevaardigde gekozen wordt. De keuze geschiedt door het volk (niet door de stenden-vergaderingen), hetzij direct, hetzij indirect (door gekozen kiezers), wordende het aan de wetgeving der afzonderlijke Staten overgelaten hieromtrent te beslissen. Kiezer is elk meerderjarig zelfstandig staatsburger, met uitzondering van hen die een onteerend vonnis ten hunnen laste hebben; verkiesbaar is elk kiesgeregtigde die zijn 30ste jaar vervuld heeft, zonder onderscheid tot welken Duitschen staat hij behoort. De vaststelling van nadere bepalingen wordt aan eene van rijkswege uit te vaardigen kiesverordening overgelaten. Ambtenaren hebben geenerlei vergunning te vragen voor de aanneming der op hen gevallen keuze.

§ 14. De rijksraden en de leden van het lagerhuis genieten reis- en daggelden uit de rijks-kas.

§ 15. Elk lid van den rijksdag, met inbegrip der in § 12: n°. 1 en 2, vermelde plaatsvervangers en afgevaardigden, vertegenwoordigt geheel Duitschland en is aan geene instructiën gebonden.

§ 16. Voor de geldigheid van een rijksdag-besluit wordt de overeenstemming van beide huizen vereischt. Elk huis voor zich heeft het regt om wetten voor te stellen, om bezwaren kenbaar te maken en adressen aan te bieden, alsmede dat van aanklagte der ministers. De begrooting voor de staatshuishouding moet altijd het eerst aan het lagerhuis ter beoordeeling voorgelegd worden, eene door dit huis goedgekeurde begrooting kan het hoogerhuis slechts in haar geheel verwerpen; het kan geen verandering brengen in enkele deelen.

§ 17. Tot het nemen van een besluit wordt in elk huis de tegenwoordigheid van minstens een derde der leden en eene volstrekte meerderheid van stemmen vereischt.

§ 18. De rijksdag vergadert van regtswege jaarlijks eenmaal tot het houden eener gewone zitting te Frankfort aan den Main, die den . . geopend wordt. Buitengewone zittingen kunnen door den Keizer te allen tijde verordend worden (zie § 8). Eene verdaging van den rijksdag door den Keizer mag niet langer dan zes weken duren. In geval van ontbinding, moeten er binnen 14 dagen daarna nieuwe verkiezingen verordend worden; indien dit niet geschiedt, komt de rijksdag drie maanden na de ontbinding in zijne vroegere gedaante bijeen, of zooveel eerder als de tijd der gewone zitting vroeger invalt. De zittingen van beide huizen zijn openbaar.

§ 19. De leden van den rijksdag kunnen van de verpligting om aan de werkzaamheden deel te nemen, alleen door het huis waartoe zij behooren ontslagen worden.

§ 20. Zij kunnen, buiten het geval van betrapping op heeterdaad bij eene overtreding der strafwet, gedurende hunne tegenwoordigheid op den rijksdag en op hunne heen- en terugreis, niet in hechtenis genomen worden zonder toestemming van het huis waartoe zij behooren. Ook kunnen zij wegens hunne in het huis geuite gevoelens nergens anders ter verantwoording geroepen worden.

§ 21. De rijks-ministers hebben alleen den stemregt in het eene of het andere huis, wanneer zij lid daarvan zijn. Zij hebben den vrijen toegang in elk huis en moeten, wanneer zij zulks verlangen, gehoord worden. Elk huis kan de tegenwoordigheid der ministers verlangen.

C. *Het rijksgeregt.*

§ 22. Het rijksgeregt bestaat uit 21 leden. Zij worden voor een derde door het rijks-opperhoofd, voor een derde door het hoogerhuis en voor een derde door het lagerhuis voor hun leven benoemd en kiezen uit hun midden den voorzitter en onder-voorzitter. De leden van het rijksgeregt mogen geen ander rijks- of staats-ambt bekleeden en geen leden van het hooger- of lagerhuis zijn.

§ 23. Het rijksgeregt heeft zijn zetel te Nürnburg. Zijne zittingen zijn openbaar.

§ 24. Tot de competentie van het rijksgeregt behooren: *a.* geschillen van elken aard, politische zoowel als regtsgeschillen, tusschen de afzonderlijke Duitsche Staten of tusschen regerende vorsten, voor zooverre zij niet tot het gebied der rijks-regering behooren, en met voorbehoud van het regt der regeringen om de beslissing van tusschen haar gerezen geschillen aan scheidsregters op te dragen; *b.* geschillen over troonsopvolging, over onbekwaamheid om te regeren en over regentschap in de Duitsche Staten, onder hetzelfde voorbehoud; *c.* vorderingen van bijzondere personen tegen regerende Duitsche vorsten, voor zooverre een daarvoor competent landgeregt ontbreekt; *d.* zoodanige vorderingen van bijzondere personen tegen Duitsche Staten, omtrent welker gegrondheid meerdere Staten het oneens zijn: *e.* geschillen tusschen de regering van een afzonderlijken Staat en deszelfs stenden over de regtsgeldigheid of de uitlegging der staatsregeling van het land; *f.* alle vorderingen tegen den rijks-fiscus; *g.* de beslissing in hoogste instantie omtrent klagten wegens weigering of stremming der regtspraak, te beoordeelen volgens de staatsregeling van het betrokken land; *h.* aanklagten tegen de rijks-ministers of de lands-ministers van wege een der Huizen van den rijksdag, alsmede aanklagten tegen de landsministers door de landsstenden, wegens overtreding der rijks- en bepaalde gevallen van de lands-grondwet; de uitbreiding van het regt om aanklagt tot andere gevallen, blijft aan eene nadere rijkswet voorbehouden; *i.* de criminele jurisdictie, met uitspraak door gezworenen, in gevallen van hoogverraad en landverraad jegens het rijk, alsmede bij tegen het rijks-opperhoofd gepleegde misdaad van gekwetste majesteit. Het regt van gratie kan het rijks-opperhoofd in deze gevallen niet toepassen zonder voorafgaand advijs van het rijks-geregt. Bovendien moet het rijks-geregt, op verlangen der rijks-regering, zijn advijs geven over vermeende schending van door de rijks-grondwet gewaarborgde regten, door wetten of regerings-handelingen der afzonderlijke Staten. De wijze van ten-uitvoerlegging der vonnissen van het rijks-geregt wordt door eene rijkswet nader bepaald.

Artikel IV. *Regten van het Duitsche volk.*

§ 25. Het rijk waarborgt aan het Duitsche volk de navolgende regten, welke tevens ten regel moeten dienen voor de staatsregeling van elken afzonderlijken Duitschen Staat: *a.* eene volksvertegenwoordiging met beslissende stem in de wetgeving en in het stuk der belastingen, alsmede met verantwoordelijkheid der ministers tegenover de volksvertegenwoordigers; *b.* openbaarheid der stendenvergaderingen; *c.* eene vrije inrigting der gemeenten, ten grondslag hebbende een zelfstandig bestuur der gemeente-aangelegenheden; *d.* onafhankelijkheid der geregten, onafzetbaarheid der regters behalve krachtens vonnis en volgens de wet; openbare en mondelinge regtspleging met gezworenen, in criminele zaken en bij alle staatkundige misdrijven; het van kracht zijn van alle volgens de wet gewezen vonnissen van Duitsche geregten over het geheele gebied des rijks; *e.* gelijkheid van alle standen met betrekking tot de staats- en gemeentelasten en de bevoegdheid tot het bekleeden van ambten; *f.* algemeene burgerwacht; *g.* het regt van bijeenkomsten en vereeniging, onder voorbehoud eener wet tot wering van misbruiken; *h.* onbeperkt regt van petitie, zoowel voor bijzondere personen als ligchamen; *i.* het regt om klagten in te dienen aan de landsstenden over onwettige handelingen eener overheid, na vergeefs inroepen van de tusschenkomst der 5evoegde overheden, of, wanneer het eene beweerde schennis van rijkswetten geldt, aan een der Huizen van den rijksdag, met de bede om voorziening; *k.* vrijheid der drukpers zonder eenige beperking door middel van censuur, concessiën of borgtogten; uitspraak over drukpers-misdrijven door gezworenen; *l.* onschendbaarheid van het geheim der brieven, onder voorbehoud eener beperkende wet voor het geval van regterlijk onderzoek in criminele zaken en voor het geval van oorlog; *m.* verwaarborging van personen tegen willekeurige inhechtenisneming, en huiszoeking krachtens eene habeas-corpus-acte; *n.* bevoegdheid van allen, die tot het Duitsche rijk behooren, om in elken bijzonderen staat en in elke plaats hun verblijf te vestigen, en om onder dezelfde voorwaarden als zij die tot den betrokken Staat behooren grondeigendom te verwerven en een bedrijf uit te oefenen; *o.* vrijheid om naar elders te verhuizen; *p.* vrijheid van de keuze van een beroep en van de opleiding daartoe, hetzij in het binnen-, hetzij in het buitenland; *q.* vrijheid der wetenschap; *r.* vrijheid van het geloof en van de huisselijke en openbare godsdienst-oefening; gelijkheid van allen, zonder onderscheid van godsdienstige belijdenis, met opzigt tot de burgerlijke en staatkundige regten; *s.* vrijheid van nationale ontwikkeling, in het bijzonder ook voor de niet-Duitsche volkstammen, door de toekenning aan hunne taal van gelijke regten als aan de Duitsche, wat betreft het onderwijs en het inwendig bestuur.

Artikel V. *Verwaarborging der rijks-grondwet.*

§ 26. Het rijks-opperhoofd legt bij de aanvaarding zijner regering den eed af op de rijks-grondwet in eene zitting van den rijksdag, die bij elke troonsverandering onverwijld, en zonder bijeengeroepen te zijn, vergadert, in dezelfde gedaante als hij bij zijne laatste bijeenkomst had.

§ 27. De rijks-ministers en de overige beambten des rijks, alsmede het rijksleger, leggen den eed op de rijks-grondwet af.

§ 28. Bij de in de afzonderlijke Staten voorgeschreven eedsaflegging op de lands-grondwet wordt de eeds-aflegging op de rijks-grondwet gevoegd.

§ 29. Tot het brengen van veranderingen in de rijks-grondwet wordt de overeenstemming van den rijksdag met het rijks-opperhoofd, voorts in elk huis de tegenwoordigheid van ten minste drie vierden der leden, en drie vierden van de stemmen der aanwezige leden vereischt.

§ 30. Alle bondsbesluiten, landswetten en verdragen tusschen afzonderlijke Duitsche Staten worden, voor zoo verre zij met eene der bepalingen van de rijks-grondwet in strijd zijn, bij deze buiten werking gesteld.

(*) Verdeeling van het getal der rijksraden over de afzonderlijke Duitsche Staten: Oostenrijk zendt 24, Pruissen 24, Beijeren 12, Saksen, Hanover, Wurtemberg en Baden elk 8, te zamen 32; Keur-Hessen, het groot-hertogdom Hessen, Sleeswijk-Holstein en Mecklenburg-Schwerin elk 6, te zamen 24; Luxemburg, Brunswijk, Nassau, Saksen-Weimar, Oldenburg elk 4, te zamen 20; Saksen-Koburg-Gotha, Saksen-Meiningen en Saksen-Altenburg, elk 2, te zamen 6; Mecklenburg-Strelitz, Anhalt-Dessau, Anhalt-Bernburg, Schwarzburg-Rudolstadt, Schwarzburg-Sondershausen, Hohenzollern-Sigmaringen, Hohenzollern-Hechingen, Waldeck, Reuss oudere linie, Reuss jongere linie, Lippe-Schaumburg, Lippe, Hessen-Homburg, Lichtenstein, Lauenburg, Lübeck, Frankfort, Bremen, Hamburg, elk 1, te zamen 19; in het geheel 161.

Te 's Gravenhage, bij GEBROEDERS BELINFANTE.